

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВЧИТЕЛЯ 21 СТОЛІТТЯ

Особистісно-професійні якості сучасного вчителя наразі відображають його професійні ролі, а саме дослідника, експериментатора, технолога, куратора, наставника та колаборатора [5]. За висновками американських дослідників К. Кея і Ш. Робінсона, слід робити виразний акцент на розвиткові цілого ряду особистісно-професійних якостей педпрацівників, які покликані реалізовувати професійні функції у відповідності до умов 21 століття [6, с. 10].

Отже, серед найважливіших професійно-особистісних рис учителя 21 століття передусім розглядаються *психологічна гнучкість та адаптивність*. Психологічна гнучкість необхідна вчителю як представникові соціальної професії не лише для ефективної взаємодії з учнями як носіями певних цінностей, уявлень, що мають різноманітні особливості мислення та поведінки, але й для готовності сприймати, приймати і впроваджувати щоразу нові ідеї, з готовністю розглядати альтернативні точки зору, працювати з новою інформацією, іноді інтегрувати предметні знання з інших дисциплін у вивчення іноземних мов. Не слід забувати, що молодому фахівцеві потрібно співпрацювати з представниками різних вікових категорій, тому міжгенераційна взаємодія також вимагає гнучкості та здатності адаптуватися, бути готовим зрозуміти, збалансувати різні підходи до професійних питань, обговорювати та приймати раціональні рішення.

Ініціативність і самоспрямованість виступають не менш важливими особистісно-професійними характеристиками сучасного вчителя і є якостями, супутніми до навичок 21 століття – креативного та критичного мислення. Творча ініціатива вчителя є необхідною передумовою активного залучення учнів до навчального процесу, пошуку нових форм і методів роботи, підвищення якості навчання. Самоспрямованість як ознака наявності в учителя внутрішньої мотивації до розвитку та самовдосконалення, налаштованості на навчання впродовж життя, здатності до саморефлексії та самоідентифікації [1] є необхідною передумовою професійного зростання та, в результаті, якості освіти взагалі.

Комунікативна культура є особливо актуальною в епоху необмежених можливостей спілкування та інтенсивної професійної взаємодії. Особливої

важливості комунікативна культура набуває у діяльності вчителя іноземних мов як комунікативної дисципліни.

Продуктивна компетентність учителя конкретизується у таких її ознаках, як: вміння інтерпретації предметного матеріалу; проектування пізнавальних методів і дій; організація навчальної діяльності учнів шляхом розкриття їхнього суб'єктивного досвіду через діалог, рольову гру, рефлексію тощо з метою не лише здобуття учнями знань, але і забезпечення та підтримки мотивації до навчання [4].

Лідерські здібності та відчуття особистої відповідальності є об'єктивною умовою та інструментом демократизації освіти. Як зазначає Л. Маргуліна, демократизація освіти передбачає не лише розширення учнівських прав та повноважень, а і обов'язкову демократизацію діяльності педагогічного колективу [3; с. 8]. Іншими словами, учитель у цій системі отримує більше автономії та свободи дій, права на ініціативу та втілення власних ідей та проєктів. Реалізація такої моделі педагогічного управління неможлива без наявності у вчителя лідерських якостей, які, за О. Пономаренком, включають ініціативність, відповідальність, здатність до інтеграції соціальних ролей, інноваційне мислення тощо [4; с. 265]. Визначальною рисою лідера є його включення у процес навчання не лише у ролі керівника, але й у ролі активного учасника, який займає гнучку позицію у співпраці з учнями та делегує їм свої повноваження.

Список використаної літератури

1. Литовченко І. Самореалізація як основний мотиваційний чинник у навчанні дорослої людини у педагогічній спадщині М. Ноулза. *Порівняльно-педагогічні студії*. №1(7), 2011.

Лях Г. Формування продуктивної компетентності вчителів. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/formuvanna-produktivnoi-kompetentnosti-vciteliv-172923.html>

2. Маргуліна Л. Демократизація освіти: український історичний 8. досвід і сучасність. *Гілея: науковий вісник: зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, УАН; голов. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2011. – Вип. 43. – С. 397-404.*

3. Пономаренко О. Проблема лідерських якостей вчителя в дослідженнях вітчизняних учених. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2013. Вип. 15. С. 263-268.

4. Bates S. *The Anatomy of a 21 Century Educator*. Retrieved from: https://www.slideshare.net/EdPER_talks/the-21st-century-educator-students-as-partners-in-teaching-and-learning

5. Greenhill, V. 21st Century Knowledge and Skills in Educator Preparation. September, 2010. USA: AACTE.

Аліна Горбань (м. Вінниця)

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СОЦІОБІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ

Беручи за основу антропоцентричний підхід у лінгвістиці, вчені виділяють категорію «гендера» як одного із параметрів визначення мовленнєвих та комунікативних особливостей конкретного індивіда. Визначну роль у відтворенні соціокультурної інформації про індивіда відіграють різнорівневі мовні одиниці, які формують загальну сукупність типових емоційних, психічних, соціокультурних та поведінкових особливостей, зазвичай притаманних чоловічій або жіночій статі в певній культурі на певному рівні розвитку [2, с. 110].

Специфіка мовленнєвої поведінки чоловіків та жінок пов'язана із соціофізіологічними чинниками, що сформували протягом еволюції людини. Спостереження за поведінкою представників жіночої та чоловічої статі дає змогу виділити наступні мовні стратегії жіночої статі:

1. Мовлення жінки зазвичай спокійне, довірливе та дещо наївне;
2. При комунікативному акті представниці жіночої статі слідує стилю співробітництва, тобто прагнуть до діалогу, дотримуються теми розмови, в той час як чоловіки зосереджені на постійному самоствердженні протягом комунікацій;
3. Жінки тяжіють до особистісного спілкування та спілкування у парах. [3, с. 111].